

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізький національний університет
Бердянський державний педагогічний університет

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ:
ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО**

Міжвузівський збірник наукових статей

Випуск V

Частина 1

**Бердянськ
БДПУ
2010**

УДК 81'243+82.091

ББК 81.2я73

А43

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
(серія КВ №12514–1398 Р), видане Міністерством юстиції 27.04.2007 р.

**Збірник включений до переліку наукових видань за дозволом ВАК України
(Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 8. – С. 21)**

Редакційна колегія:

Алексєєв А.Я. – доктор філологічних наук, професор (Дніпропетровськ);
Домашенко О.В. – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ), **відповідальний секретар**;
Зарва В.А. – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ), **відповідальний редактор**;
Зацний Ю.А. – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя);
Зубова Н.С. – кандидат філологічних наук, доцент (Бердянськ);
Єнікєєва С.М. – кандидат філологічних наук, доцент (Запоріжжя);
Кочерган М.П. – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ);
Кочерган Ю.Ф. – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ);
Манакін В.М. – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя), **заступник відповідального редактора**;
Морошкіна Г.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент (Запоріжжя);
Погребна В.Л. – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя), **заступник відповідального редактора**;
Сердюк А.М. – кандидат філологічних наук, доцент (Бердянськ);
Тихомиров В.М. – доктор філологічних наук, професор (Запоріжжя);
Харлан О.Д. – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ);
Цанов С.М. – кандидат філологічних наук, доцент (Шумен, Республіка Болгарія);
Шаргай І.Є. – кандидат філологічних наук, доцент (Запоріжжя).

Друкується за рішенням ученої ради

Інституту філології

Бердянського державного педагогічного університету

(протокол №8 від 30.03.2010 р.)

А 43 Актуальні проблеми іноземної філології: Лінгвістика та літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. / відп. ред. В. А. Зарва. – Бердянськ : БДПУ, 2010. – Вип. V. – Ч. 1. – 259 с.

У збірнику вміщено наукові статті, присвячені актуальним проблемам мовознавчої та літературознавчої науки. Розглянуто теоретичні питання мовознавства, зокрема концептосфери мови, лексики, фразеології, граматики. Висвітлено сучасні досягнення з теорії літератури, зарубіжної літератури та літературної компаративістики.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Мова та лінгвокультурна комунікація» (Бердянськ, 2009 рік).

УДК 81'243+82.091

ББК 81.2я73

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несе автор.

© Бердянський державний педагогічний університет, 2010

© Автори статей, 2010

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ МОВОЗНАВСТВА

Зеленько А.С. (Луганськ). До питання про предмет загального мовознавства.	5
Балабан О.О. (Маріуполь). Дискурс-теорії і дискурс-аналіз: історія та перспективи.	13
Халабузар О.А. (Бердянськ). Особливості комп'ютерного дискурсу.	21
Шаурман О.А. (Бердянськ). Комп'ютерний сленг: питання узуальності емотиконів.	28
Карлова Т.Є. (Донецьк). Лексичне значення: досвід концептуального аналізу.	36
Холодова Н.В. (Слов'янськ). Трагування понять аглютинації та аглютинативного типу мов у лінгвістиці XIX–XX ст.	45
Глущенко В.А., Піскунов О.В. (Слов'янськ). Лінгвістична реконструкція у працях учених Московської школи.	53
Хаджикова Н.Г. (Запорожжя). Консенсус: философские основы лингвистического анализа (на матеріалі англійського мови).	65
Мостова Т.С. (Кам'янець-Подільський). Рівень метафорики в постмодерністському художньому дискурсі: іплогутивність і таксономія.	72
Шевченко О.І. (Запоріжжя). Телеологічні чинники імовірнісної актуалізації смислу у сучасному англійському дискурсі: теоретичний аспект.	80
Глущенко В.А., Марченко О.Ю. (Слов'янськ). Фонемні й звукові ланцюги та дистрибуція фонем.	88
Дяговец И.И. (Донецк). По страницам "Топонимии приазовских греков" профессора Е.С. Отина (Донецк, 2002).	94

КОНЦЕПТОСФЕРА МОВИ

Попова А.О. (Бердянськ). Функціональна семантика концепту <i>вода</i> у латинській мові.	97
Тараненко О.Г. (Луганськ). Взаємодія емотивних та денотативних сем у складі "knowledge" як семного компоненту концепту "мудрість" (на матеріалі британських казок).	103
Хохель Д.Ю. (Кам'янець-Подільський). Когнітивно-семантичні особливості концепту магія у британському ментальному просторі (на матеріалі романів Дж. Ролінг).	112
Калініченко В.І. (Кіровоград). Інтерпретаційні поля концептів "успіх"/"success" в українській та американській мовній свідомості за результатами психолінгвістичного експерименту.	120
Балабан О.О. (Маріуполь). Дискурс-теорії і дискурс-аналіз: історія та перспективи.	135
Сушко С.А. (Краматорськ). Нові риси психологізму в сучасній англійській прозі.	143
Білоусова В.В. (Бердянськ). Типи формально-семантичних модифікацій англійських запозичень на -ing у різносистемних мовах.	152

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРАМАТИКИ

- Альошина І.Г.** (Донецьк). Проблеми дослідження словотвірних гнізд у романських мовах (діахронічний аспект). 162
- Богдан В.В.** (Бердянськ). Функціонально-комунікативні особливості приєднувальних конструкцій. 169
- Леміш Н.Є.** (Бердянськ). Етимологія англійських причинових сполучників. 177
- Ступак І.В.** (Донецьк). Девербальні каузативні дієслова в німецькій та українській мовах. 185
- Цівун Н.М.** (Київ). Період у системі одиниць тексту. 193

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

- Домашенко А.В.** (Бердянськ). Поетическое искусство. 202
- Бумбур Ю.М.** (Маріуполь). Рефлексія автора та читача: герменевтичний аспект. 215
- Зимомря І.М.** (Тернопіль). Достосованість змістового коду та його інтерпретація у тексті (на матеріалі малої прози Томаса Бернгарда). 221
- Філоненко С.О.** (Тернопіль). “Може, зведемо всю біологію до метеликів?” Легітимізація масової літератури як об’єкта наукових студій. 227
- Анісімова Н.П.** (Київ). Поетичне покоління 80-х років ХХ ст. у системі пізнього українського модернізму: проблема літературознавчої рецепції. 233
- Мельнікова Ю.О.** (Бердянськ). Романічне переосмислення християнських текстів (на матеріалі роману Наталени Королеви “Quid est Veritas?”). 245

РЕЦЕНЗІЇ

- Циховська Е.Д.** (Київ). Усе пізнається в порівнянні. Рецензія на монографію Галини Александрової “Помежів’я (українське порівняльне літературознавство кінця ХІХ – першої третини ХХ століття)” (К. : ВПЦ “Київський університет”, 2009. – 416 с.) 253

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ МОВОЗНАВСТВА

УДК 81'2

Зеленько А.С.,
доктор філологічних наук,
Луганський національний
університет ім. Т.Г. Шевченка

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРЕДМЕТ ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА

Ця розвідка виконується як одна з багатьох, у якій витлумачується сутність авторської лінгвістичної парадигми. Вона, як і цілий ряд щойно підготовлених, доповнює й уточнює надруковану в кількох варіантах статтю, присвячену проблематиці загальної семасіології [4, 46–50]. У ній підсумовується системна спроба даний методологічний і загальнотеоретичний підхід (стосовно кількох виділених парадигм) застосувати до розв'язку найважливішого питання семасіології – питання про значення мовної одиниці.

Нині особливо актуалізується питанням про методологію й теорію мовознавства. Це має започаткуватися питання про те, чи можуть вони бути одними й тими в усій еволюції мовознавства, що постає ієрархією лінгвістичних парадигм. До цього підштовхнула глибока обізнаність з вкрай занедбаною наукою в Україні, зокрема з мовознавством, й не менш занедбаною освітою. Скажімо, безумовно, один відсоток розумової праці в українському продукті при п'ятдесяти у європейському – якщо не пряме, то опосередковане свідчення сказаного автором розвідки. Іншим чинником стало негілістичне ставлення до науки, культури, освіти нинішніх нових росіян та українців. Навіть прямі контакти українських мовознавців з європейськими й північноамериканськими, як і численні студентські й аспірантські стажування, поки що ситуацію не змінюють на краще. Дожовтнева практика наукових відряджень міністерством освіти кандидатів у професори за рекомендацією наукових керівників на стажування у західноєвропейські університети для написання дисертації поки що в Україні не реалізована. До речі, автор статті має застерегти від надмірних сподівань на засвоєні із США й меншою мірою Західної Європи здобутки у гуманітарних галузях й спроби недооцінки російських вітчизняних (серед них й учених-українців східної діаспори) та радянських і пострадянських гуманітаріїв.

Автор переконується, що методологічні засади нинішнього здобувача дисертації мають визначатися його співвіднесенням з принципами певної лінгвістичної парадигми, а теоретичні – із загальнішими чи вужчими у попередників й сучасників через опосередкування лінгвістичного доробку наукового керівника. Визнання лінгвістичної парадигми й необхідність врахування відповідного категоріального апарату та й дослідницького арсеналу зумовлює відповідний аналіз мовних підсистем, зокрема лексико-семантичної.

11. Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher's Stone / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 2007. – 223 p.
12. Rowling J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 1999. – 317 p.
13. The Cambridge International Dictionary of Idioms [Electronic Resource]. – Mode of access: <http://idioms.thefreedictionary.com>. – Accessed 10.01.2009.
14. The Oxford English Dictionary. In XII volumes. – V.VI. – Oxford : Claderon Press, 1987.

Анотація

У статті розглядаються особливості концепту магія на матеріалі серії романів Дж. Ролінг про Гаррі Поттера. Автором досліджена проблема формулювання ядра цього концепту та виявлена його ближча периферія.

Ключові слова: концепт магія, ядерно-периферійна модель, художня реальність.

Аннотация

В статье рассматриваются особенности концепта магия на материале серии романов Дж. Ролинг о Гарри Поттере. Автором исследована проблема формулировки ядра данного концепта и определена его ближняя периферия.

Ключевые слова: концепт магия, ядерно-периферическая модель, художественная реальность.

Summary

The peculiarities of the concept magic are analyzed on the material of the series of novels about Harry Potter by J.K. Rowling. The problem of formulating the nucleus of the concept is explored and its close periphery is defined.

Keywords: concept magic, nuclear-peripheral model, fiction universe.

УДК 811.111'161.2'115

Калініченко В.І.,
аспірант,
Кіровоградський державний педагогічний
університет ім. В. Винниченка

ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ ПОЛЯ КОНЦЕПТІВ “УСПІХ”/“SUCCESS” В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АМЕРИКАНСЬКІЙ МОВНІЙ СВІДОМОСТІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

У сучасних мовознавчих наукових колах активізуються тенденції до вивчення концептів не лише в руслі власне лінгвістичного, а й психолінгвістичного підходу. Якщо лінгвістичний підхід реалізується шляхом описання лексичних, фразеологічних, дискурсивних тощо репрезентацій досліджуваних концептів, то психолінгвістичний підхід актуалізується передусім через з'ясування особливостей функціонування цих репрезентацій, а також виділених на їхній основі когнітивних ознак у свідомості носіїв зіставлюваних лінгвокультур [1, 3].

У наш час доволі актуальними є дослідження структурних особливостей концептів різноманітних мовних культур із залученням даних психолінгвістичних

експериментів, що дозволяють розкрити національно-культурну специфіку зіставлених лінгвоспільнот. Варто відзначити наукові праці М.М. Болдирєва, О.О. Залевської, Дж. Лакоффа, Р. Джекендоффа, О.С. Кубрякової, М.В. Піменової, З.Д. Попової, Й.А. Стерніна, Є.Ф. Тарасова, Н.В. Уфимцевої та ін.

Мета нашої статті полягає в описанні структури інтерпретаційних полів концептів "УСПІХ"/"SUCCESS" в українській та американській лінгвосвідомості й у зіставному аналізі специфіки досліджуваних мовних соціумів через призму осмислення їхніми представниками сутності явища успіху із залученням результатів психолінгвістичного експерименту.

У нашій науковій розвідці візьмемо за основу методикою З.Д. Попової та Й.А. Стерніна [4, 176–218] та, опрацювавши результати проведеного психолінгвістичного експерименту, опишемо інтерпретаційні поля концептів "УСПІХ"/"SUCCESS" шляхом виокремлення з одержаного переліку асоціативних ознак досліджуваних концептів і розподілу їх за шістьма зонами інтерпретаційного поля.

Це поле не є однорідним, за методикою З.Д. Попової та Й.А. Стерніна у ньому можливо виділити низку зон – таких польових ділянок, які мають певну внутрішню змістову єдність та об'єднують близькі за змістом когнітивні ознаки. Отже, дослідники виділяють такі зони інтерпретаційного поля концепту [4, 111–113]:

1) *оціночна зона* – об'єднує когнітивні ознаки, що виражають загальну оцінку;

2) *енциклопедична зона* – об'єднує когнітивні ознаки, які характеризують специфічні риси концепту, що вимагають ознайомлення з ними на базі досвіду, навчання, взаємодії із денотатом концепту тощо. Зазвичай нараховується багато енциклопедичних ознак, вони мають яскраво виражений груповий та індивідуальний характер;

3) *утилітарна зона* – об'єднує когнітивні ознаки, що виражають утилітарне, прагматичне ставлення носіїв мови до денотата концепту, знання, пов'язані з особливостями його використання в практичній діяльності;

4) *регулятивна зона* – об'єднує когнітивні ознаки, які зауважують, що потрібно, а що не потрібно робити в сфері, яку охоплює концепт;

5) *соціально-культурна зона* – об'єднує когнітивні ознаки, які відбивають зв'язок концепту з культурою і побутом певної етнокультурної спільноти, зокрема, звичаями, традиціями, діями науки і мистецтва, художніми творами, прецедентними текстами та ін.;

6) *пареміологічна зона* – сукупність когнітивних ознак концепту, що їх об'єднують національні паремії (приказки, прислів'я, афоризми), які містять певні твердження та уявлення про досліджуване явище.

У роботі з метою описання структури інтерпретаційних полів концептів УСПІХ/SUCCESS у свідомості представників української та американської лінгвокультур ми використали методи вільного асоціативного експерименту, рецептивного експерименту, а також експериментальне виявлення символіки.

Користуючись результатами нашого експериментального дослідження, з'ясуємо, передусім, структуру інтерпретаційного поля концепту УСПІХ в українській мовній свідомості.

Отже, у проведеному нами психолінгвістичному експерименті взяли участь 100 осіб – громадян України: 30 чоловіків і 70 жінок. Серед опитаних – 57 осіб у віці від 18 до 25 років; 19 осіб у віці від 26 до 45 років і 24 особи у віці від 45 і більше. Рідна мова – українська.

Респондентами виступили студенти і викладачі Кіровоградського національного технічного університету, лікарі, інженери, бібліотекарі, менеджери, юристи, приватні підприємці та адміністративні працівники міста Кіровограда.

Період проведення експерименту – 2008 р. Експеримент здійснювався в індивідуальній формі.

У результаті опрацювання даних психолінгвістичного експерименту ми одержали – 498 / 100 % вербальних реакцій.

Спираючись на раніше згадувану нами методику З.Д. Попової та Й.А. Стерніна, опишемо інтерпретаційне поле концепту УСПІХ, виокремивши з одержаного переліку асоціатів когнітивні ознаки досліджуваного концепту і розподіливши їх за шістьма зонами інтерпретаційного поля.

Отже, енциклопедична зона інтерпретаційного поля концепту УСПІХ представлена такими когнітивними ознаками:

Енциклопедична зона (22,6 %):

1. **УСПІХ – це родина (3,2 %):** родина (14); діти; материнство (1).
2. **Символом УСПІХУ є всесвітньо відомі державні діячі, актори, винахідники, письменники (2,6 %):** Біл Гейтс (5); Юлій Цезар; Маргарет Тетчер; принцеса Діана; Генрі Форд; Брук Девіс; Рокфеллер; Джоан Роулінг; Руал Амундсен (1).
3. **Запорукою УСПІХУ є знання (2,4 %):** розум (5); освіта (3); знання (3); англійська мова (1).
4. **Символом УСПІХУ є влада (1,6 %):** влада (3); авторитет; авторитетний; вплив; зв'язки; лідерство (1).
5. **УСПІХ – це здоров'я (1,6 %):** здоров'я (7); здоров'я, бізнес і щастя (1).
6. **Символом УСПІХУ є герої кіно- і мультфільмів, літературні персонажі (1,4 %):** Барон Мюнхгаузен; Міккі Маус; Попелюшка; Катя Пушкарьова; героїня Віри Алєнтової з фільму "Москва сльозам не вірить"; герої фільму "Приборкання вогню"; Мартін Іден (1).
7. **УСПІХ – це гармонія (1,2 %):** гармонія (2); гармонія в усіх сферах життя; відчуття гармонії та цілісності; пропорційне поєднання гарної кар'єри, оплати праці і добробуту в родині; гарна фізична і моральна форма людини (1).
8. **Символом УСПІХУ є пісня (1 %):** пісня "Фінська полька"; пісня Тіни Тернер "You're simply the best"; пісня The Beatles "Yesterday"; пісня Queen "The show must go on"; пісня "Главней всего погода в доме" (1).

9. Символом УСПІХУ є час (1 %): час; встигати; майбутнє; прайм-тайм; перспектива (1).

10. Символом УСПІХУ є світло (1 %): сонце (2); сонце, що яскраво світить; зірка; ліхтар (1).

11. УСПІХ – це кохання (1 %): кохання (5).

12. УСПІХ – це енергійність (0,8 %): енергійність; почуття піднесення та енергійності; енергія; активність (1).

13. УСПІХ – це подолання перешкод (0,4 %): подолання труднощів; внутрішній стан, коли не відчуваєш перешкод і з легкістю їх долаєш (1).

14. Символом УСПІХУ є птах (0,4 %): орел; та голуба птаха, до якої тягнуть руки багато людей, а вона дістається одиницям (1).

15. Символом УСПІХУ є краса (0,4 %): краса (2).

16. Символом УСПІХУ є вершина (0,4 %): вершина Олімпа; вершина (1).

17. Для досягнення УСПІХУ потрібен талант (0,4 %): талант (2).

18. УСПІХ – це харизматичність (0,2 %): харизматичність (1).

19. Символом УСПІХУ є метелик (0,2 %): метелик, що летить на світло в темну ніч (1).

20. Символом УСПІХУ є небо (0,2 %): чисте небо (1).

21. Символом УСПІХУ є лавровий вінок (0,2 %): лавровий вінок (1).

22. Символом УСПІХУ є квітка (0,2 %): квітка (1).

23. Символом УСПІХУ є посмішка (0,2 %): посмішка (1).

24. Символом УСПІХУ є мікрофон (0,2 %): мікрофон (1).

25. Символом УСПІХУ є сигара (0,2 %): сигара (1).

26. УСПІХ актуалізується у самовираженні людини (0,2 %): самовираження людини (1).

Наповнення утилітарної зони здійснюється за рахунок таких когнітивних ознак:

Утилітарна зона (10,2 %):

1. Для досягнення УСПІХУ необхідні риси, що визначають професіоналізм людини (4,2 %): наполегливість (5); працьовитість (3); цілеспрямованість (3); розвиток (2); складова частина життя розумної людини (2); професіоналізм; уміння ефективно позиціонувати себе і власні досягнення; вміння чекати; наполегливий; цілеспрямований; самооцінка (1).

2. УСПІХ вселяє впевненість (2 %): впевненість (6); впевненість у собі та завтрашньому дні; не мати сумніву; вірити в себе; відчуття, що шлях обрано вірно (1).

3. Досягнення УСПІХУ вимагає кропіткої праці (0,6 %): прислів'я "Під лежачий камінь вода не тече" (2); твердження "Працювати, працювати і ще раз працювати" (1).

4. Стан УСПІХУ приносить спокій (0,6 %): спокійний; спокій; уваженість (1).

5. Показником успішності є машина (0,4 %): машина (2).

6. УСПІХ приносить відчуття легкості (0,6 %): легкість; легке й приємне відчуття того, що досяг чогось важливого для себе; відпочинок (1).

7. Людина сама повинна боротися за свій УСПІХ (0,4 %): прислів'я "Людина є ковалем свого щастя"; девіз "Боротись, шукати, знайти – не здаватись!" (1).

8. УСПІХ дає людині незалежність (0,4 %): незалежність; незалежний (1).

9. УСПІХ мінливий (0,2 %): приказка "Високо літаєш, та низько падати прийдеться" (1).

10. УСПІХ визначається наявністю можливості (0,2 %): можливість виконати свої бажання (1).

11. УСПІХ характеризується корисністю (0,2 %): корисність (1).

12. УСПІХ визначається станом стабільності (0,2 %): стабільність (1).

13. УСПІХ робить життя цікавим (0,2 %): цікаве життя (1).

Оціночна складова інтерпретаційного поля досліджуваного концепту містить такі когнітивні ознаки:

Оціночна зона (6,4 %):

1. УСПІХ приносить задоволення (3,4 %): задоволення (13); задоволеність; задоволеність власним життям; цілковита задоволеність життям; результати, що приносять задоволення від життя (1).

2. УСПІХ дає радість (1,6 %): радість (7); життєрадісність (1).

3. УСПІХ – це позитив (0,6 %): позитив; позитивні наслідки діяльності людини; відмінно (1).

4. УСПІХ приємний (0,6 %): коли приємні думки і ладяться справи (2); заняття, від якого отримуєш насолоду (1).

5. УСПІХ сприяє гарному настрою (0,2 %): гарний настрій (1).

У таких когнітивних ознаках актуалізується наповнення соціально-культурної зони інтерпретаційного поля концепту УСПІХ:

Соціально-культурна зона (2,4 %):

1. УСПІХ символізують українські політичні діячі (1,2 %): Ренат Ахметов (3); Іван Сірко; Юлія Тимошенко; Леонід Черновецький (1).

2. Втіленням УСПІХУ є українські науковці в галузі медицини (0,6 %): Микола Амосов (2); Анатолій Кашпіровський (1).

3. Символом УСПІХУ є свобода (0,4 %): свобода (2).

4. УСПІХ символізує революція (0,2 %): революція (1).

Пареміологічна складова досліджуваного поля утворюється такими когнітивними ознаками:

Пареміологічна зона (1,6 %):

1. Досягнення УСПІХУ залежить від самої людини (0,6 %): прислів'я "Під лежачий камінь вода не тече" (2); прислів'я "Людина є ковалем свого щастя" (1).

2. УСПІХ характеризується оптимізмом (0,4 %): твердження "Усе, що відбувається – лише на краще"; слова з вірша "Треба жити, як співати, а співати, наче жить..." (1).

3. УСПІХ досягається через труднощі (0,4 %): девіз “Боротись, шукати, знайти – не здаватись!”; твердження “Працювати, працювати і ще раз працювати” (1).

4. УСПІХ мінливий (0,2 %): приказка “Високо літаєш, та низько падати прийдеться” (1).

Регулятивна зона інтерпретаційного поля концепту, що розглядається, сформована однією когнітивною ознакою:

Регулятивна зона (0,2 %):

Досягнення УСПІХУ має бути легким, радісним (0,2 %): слова з вірша “Треба жити, як співати, а співати, наче жить...” (1).

Не підлягають однозначному тлумаченню три асоціативні одиниці, які відбивають суто індивідуальний, суб’єктивний досвід респондентів і можуть бути віднесені до інтерпретаційного поля концепту УСПІХ, не входячи, однак, до складу жодної з виокремлених зон.

Індивідуальні асоціати (0,6 %) – споганене поняття пострадянського періоду; сніданок з краєвидом на Ельбрус; штопор (1).

Тепер перейдемо до з’ясування структури інтерпретаційного поля концепту SUCCESS, описання якої здійснимо за рахунок аналізу асоціативних одиниць, одержаних в результаті психолінгвістичного експерименту.

Отже, у нашому експериментальному дослідженні також взяли участь 100 осіб – представників американської лінгвостільноти, громадян Сполучених Штатів Америки: 38 чоловіків і 62 жінки. Серед опитаних – 45 осіб у віці від 18 до 25 років; 32 особи у віці від 26 до 45 років і 23 особи у віці від 45 і більше. Рідна мова – англійська.

У якості респондентів виступили студенти університету м. Олбані, штат Нью-Йорк, США (State University of New York at Albany (SUNY), USA), працівники медичної галузі, викладачі, працівники сфери послуг, водії, інженери, менеджери, археологи, агенти з нерухомості та безробітні.

Період проведення експерименту – 2008–2009 рр. Експеримент здійснювався в індивідуальній формі.

Загальна кількість асоціативних реакцій, отриманих в результаті опрацювання даних психолінгвістичного експерименту – 493 / 100 %.

За вже згауваною нами методикою З.Д. Попової та Й.А. Стерніна за рахунок виокремлених в результаті експериментального дослідження когнітивних ознак опишемо інтерпретаційне поле концепту SUCCESS.

Енциклопедична зона інтерпретаційного поля концепту SUCCESS може бути сформована такими когнітивними ознаками:

Енциклопедична зона (31,8 %):

SUCCESS is achieved through hardships / УСПІХ досягається через труднощі (4,8 %): the opposite of failure (3); hard work (2); trying and doing hard work (2); failure (2); obstacles (2); the lack of failure; overcome; overcoming; to overcome obstacles; competition; struggle; risk; sacrifice; hard work and perspiration

only; hardships, trials and eventually triumphs; confidence and practice; nothing's easy; good things earned the hard and painful way (1).

The guarantee of SUCCESS is education / запорукою УСПІХУ є освіта (2,4 %): school (3); intelligence (2); knowledge; constant learning; college diploma; driving license; graduation; speaking 4 or 5 different languages very well (1).

SUCCESS is family / УСПІХ – це родина (2,2 %): family (7); marriage; a close knit family; family home; home (1).

SUCCESS is achieved through faith in God / УСПІХ досягається через віру в Бога (2,2 %): Jesus Christ (2); God (2), a cross (2); religion; knowing that you lived for God; when you know that you love God and others unconditionally; when you keep failing until God gets tired of making you fail; when you love God and God loves you (1).

SUCCESS is love / УСПІХ – це кохання (2 %): love (7); simple love; deep love; finding someone I love and being able to support my family some day (1).

SUCCESS is symbolized by power / УСПІХ символізує влада (2 %): power (9); a hot rod (1).

SUCCESS is absence of threat / УСПІХ – це відсутність загрози (1,6 %): peace (4); security (2); peace of mind (2).

SUCCESS is relationships / УСПІХ – це стосунки (1,4 %): relationships (2); sex (2); getting along with people; when people support you; knowing how to be clear and kind when dealing with others (1).

The symbol of SUCCESS is fancy clothing / символом УСПІХУ є гарний одяг (1 %): fancy suit; fancy dress; very fancy clothes; red tie; a shape guy in a luxurious suit and a red tie sitting at a mahogany desk (1).

The symbol of SUCCESS is time / символом УСПІХУ є час (1 %): day (2); future; time; 3 days ago (1).

SUCCESS is realized within absence of debts / УСПІХ актуалізується через відсутність боргів (1 %): debt-free (3); a house you do not owe any money on; no loans to pay off (1).

Achievement of SUCCESS demands one's feeling of measure / для досягнення УСПІХУ необхідно мати відчуття міри (0,8 %): moderation in all things; measure; obtaining a measure by which you have used to mark changes in your life; living simple, expecting little, giving much, and being helpful to others (1).

SUCCESS is absence of mistakes / УСПІХ – це відсутність помилок (0,8 %): when I don't make mistakes (2); right; simply doing the right thing in any case, at any time (1).

The symbol of SUCCESS is smile / символом УСПІХУ є посмішка (0,6 %): smile (3).

SUCCESS is symbolized by light / УСПІХ символізує світло (0,6 %): radiation; sunrise; bright (1).

The guarantee of SUCCESS is having good health / запорукою УСПІХУ є гарне здоров'я (0,6 %): health; taking care of your mind and body; your feeling great (1).

SUCCESS is symbolized by laugh / УСПІХ символізує сміх (0,4 %): laugh; laughter (1).

The symbol of SUCCESS is stability / символом УСПІХУ є стабільність (0,4 %): stability (2).

SUCCESS is symbolized by emptiness / УСПІХ символізує порожнеча (0,4 %): emptiness; nothing (1).

Important part in achieving SUCCESS is played by person's character / у досягненні УСПІХУ важливу роль відіграє характер людини (0,4 %): good character; our character (1).

SUCCESS is important / УСПІХ є важливим (0,4 %): meaningful; importance (1).

The symbol of SUCCESS is independent woman / символом УСПІХУ є незалежна жінка (0,4 %): a self-reliant woman; a strong woman, who can balance a marriage, family, work and her social life (1).

SUCCESS is demonstration of honesty / УСПІХ – це виявлення чесності (0,4 %): honesty; sincerity (1).

SUCCESS is demonstration of care / УСПІХ – це виявлення турботи (0,2 %): caring (1).

SUCCESS is demonstration of kindness / УСПІХ – це виявлення доброти (0,2 %): kindness (1).

SUCCESS is personified in down-to-earth person / уособленням УСПІХУ є людина з реалістичними поглядами на життя (0,2 %): a down-to-earth person (1).

The guarantee of SUCCESS is doing favorite business / запорукою УСПІХУ є заняття улюбленою справою (0,2 %): doing what you love and loving what you do (1).

The guarantee of SUCCESS is being self-dependent / запорукою УСПІХУ є самостійність (0,2 %): realizing that life is what YOU make it, it's not just something that happens to you (1).

SUCCESS is realized world trip / УСПІХОМ є здійснена всесвітня подорож (0,2 %): having traveled throughout the world (1).

SUCCESS is step to further achievements / УСПІХ – це крок до подальших досягнень (0,2 %): a beginning for achieving another success (1).

Achievement of SUCCESS doesn't depend on a person / досягнення УСПІХУ не залежить від людини (0,2 %): something else you can't control (1).

The guarantee of SUCCESS is no drug addiction / запорукою УСПІХУ є відсутність наркотичної залежності (0,2 %): no drug addiction (1).

SUCCESS is dream / УСПІХ – це мрія (0,2 %): dream (1).

SUCCESS is hope / УСПІХ – це надія (0,2 %): hope (1).

SUCCESS is demonstration of warmth / УСПІХ – це виявлення теплоти (0,2 %): warmth (1).

The symbol of SUCCESS is horizon / символом УСПІХУ є горизонт (0,2 %): horizon (1).

SUCCESS is symbolized by clarity / УСПІХ символізує чистота (0,2 %): clarity (1).

The symbol of SUCCESS is tears / символом УСПІХУ є сльози (0,2 %): tears (1).

SUCCESS is symbolized by show / УСПІХ символізує шоу (0,2 %): show (1).

The symbol of SUCCESS is weapon / символом УСПІХУ є зброя (0,2 %): weapon (1).

The symbol of SUCCESS is drugs / символом УСПІХУ є наркотики (0,2 %): drugs (1).

SUCCESS is symbolized by food / символом УСПІХУ є їжа (0,2 %): food (1).

SUCCESS is symbolized by beer / УСПІХ символізує пиво (0,2 %): beer (1).

Щодо утилітарної зони інтерпретаційного поля концепту SUCCESS, то до її складу можна віднести такі когнітивні ознаки:

Утилітарна зона (9,2 %):

To achieve SUCCESS one must have certain traits / досягнення УСПІХУ вимагає наявності в людини певних рис (1,6 %): creative (2); enthusiastic; flexible; responsibility; efficiency; insightful; competitive (1).

The index of SUCCESS is having a car / показником успішності є наявність автомобілю (1,2 %): car (2); luxury car (2); Toyota; a large car or more than three cars (1).

Achievement of SUCCESS demands abilities / для досягнення УСПІХУ необхідні здібності (1 %): ability (2); skill; will; competence (1).

The index of SUCCESS is having a house / показником успішності є наявність будинка (0,8 %): large house (2); house; a house you have built to your specifications (1).

SUCCESS makes life comfortable / УСПІХ робить життя комфортним (0,8 %): comfortable; making life as comfortable as possible; hired help (maid, gardener); being able to afford servants to do things you don't want to do whenever you don't want to do them (1).

SUCCESS gives freedom / УСПІХ дає свободу (0,8 %): having no stereotypes (2); freedom; to live your life the way you want to (1).

SUCCESS gives independence / УСПІХ дає незалежність (0,6 %): getting somewhere in life without anyone's help (2); when you can go from Point A to Point B without always needing the help of others (1).

SUCCESS gives good mood / УСПІХ дає гарний настрій (0,6 %): good mood (2); elation (1).

SUCCESS gives leisure / УСПІХ дає змогу відпочити (0,6 %): leisure; relaxed; vacations (1).

One is proud of his SUCCESS / УСПІХОМ пишуться (0,4 %): pride (2).

SUCCESS gives ease / УСПІХ дає легкість (0,4 %): ease; when I don't feel the need to strive to achieve great things (1).

The sign of SUCCESS is owning a wine-cellar / ознакою успішності є наявність винного погрібу (0,2 %): a big wine cellar (1).

The sign of SUCCESS is opportunity to play golf / ознакою успішності є можливість грати в гольф (0,2 %): playing golf (1).

Оціночна зона досліджуваного поля концепту SUCCESS представлена наступними когнітивними ознаками:

Оціночна зона (6,4 %):

SUCCESS brings contentment / УСПІХ приносить задоволення (3,8 %): contentment (5); satisfaction (3); self-contentment; pleasant; pleasing; a feeling of satisfaction; deep personal satisfaction; satisfaction in my job; enjoy; being content in who you are; contented; a content and happy person; something which brings contentment (1).

SUCCESS is determined by excellent result / УСПІХ визначається відмінним результатом (1 %): "A"; when I have completed something and am proud of it and when the work I have done is of above satisfactory level; when you have done something to the best of your ability and achieved great results; reaching your goals and being the best you can possibly be; good results in those matters that matter greatly in my life (1).

SUCCESS is actualized within values / УСПІХ актуалізується в цінностях (0,4 %): value; catching simply monumental moments in life and realizing it (1).

SUCCESS brings joy / УСПІХ приносить радість (0,2 %): a joy in your heart that is more rewarding than riches can give you (1).

SUCCESS is symbolized by beautiful women / УСПІХ символізують гарні жінки (0,2 %): beautiful women (1).

SUCCESS is expressed by emotions / УСПІХ виражається емоціями (0,2 %): emotion (1).

Achievement of SUCCESS demands strong wish / досягнення УСПІХУ вимагає сильного бажання (0,2 %): wanting it so hard that you can't but get it (1).

To achieve SUCCESS is simple / досягти УСПІХУ просто (0,2 %): simple (1).

To achieve SUCCESS is stupid / досягти УСПІХУ безглуздо (0,2 %): stupid (1).

Соціально-культурну зону інтерпретаційного поля досліджуваного концепту сформуємо шляхом виокремлення таких когнітивних ознак:

Соціально-культурна зона (5,4 %):

The symbols of SUCCESS are famous American figures in cinematography, science, politics and social life / символами УСПІХУ є відомі американські діячі політики, кіно, науки і суспільної сфери (2,6 %): Barack Obama (4); Bill Gates (3); Donald Trump; Albert Einstein; Angelina Jolie; Steven Jobs; Oprah Winfrey; Michelle Obama (1).

The symbol of SUCCESS is dollar / символом УСПІХУ є долар (1 %): a \$ (5).

The symbol of SUCCESS is American automobile industry / символом УСПІХУ є американська автомобільна промисловість (0,4 %): General Motors; Cadillac (1).

SUCCESS is symbolized by American geographical objects / УСПІХ символізують американські географічні об'єкти (0,4 %): Rock Island; Illinois (1).

The symbol of SUCCESS is privacy / символом УСПІХУ є приватність (0,2 %): privacy (1).

SUCCESS is symbolized by freedom / УСПІХ символізує свобода (0,2 %): freedom (1).

The symbol of SUCCESS is rock 'n roll / символ УСПІХУ – рок-ен-рол (0,2 %): rock 'n roll (1).

SUCCESS is personified in entrepreneur / уособленням УСПІХУ є підприємець (0,2 %): entrepreneur (1).

SUCCESS is symbolized by American TV shows / УСПІХ символізують американські ТВ шоу (0,2 %): TV show "American Idol".

У свою чергу, наповнення регулятивної зони в інтерпретаційному полі концепту SUCCESS можна описати в таких когнітивних ознаках:

Регулятивна зона (0,6 %):

To achieve SUCCESS one must believe in himself / досягнення УСПІХУ вимагає віри в себе (0,4 %): believe in yourself (2).

To achieve SUCCESS one must take everything from life / щоб досягти УСПІХУ, потрібно брати все від життя (0,2 %): live your life to the maximum (1).

Пареміологічна зона в складі інтерпретаційного поля концепту SUCCESS об'єктивується в таких когнітивних ознаках:

Пареміологічна зона (0,2 %):

Achieving SUCCESS is process but not result / досягнення УСПІХУ – це процес, а не результат (0,2 %): "A journey but not a destination as the doing is often more important than the outcome" (Arthur Ashe) (1).

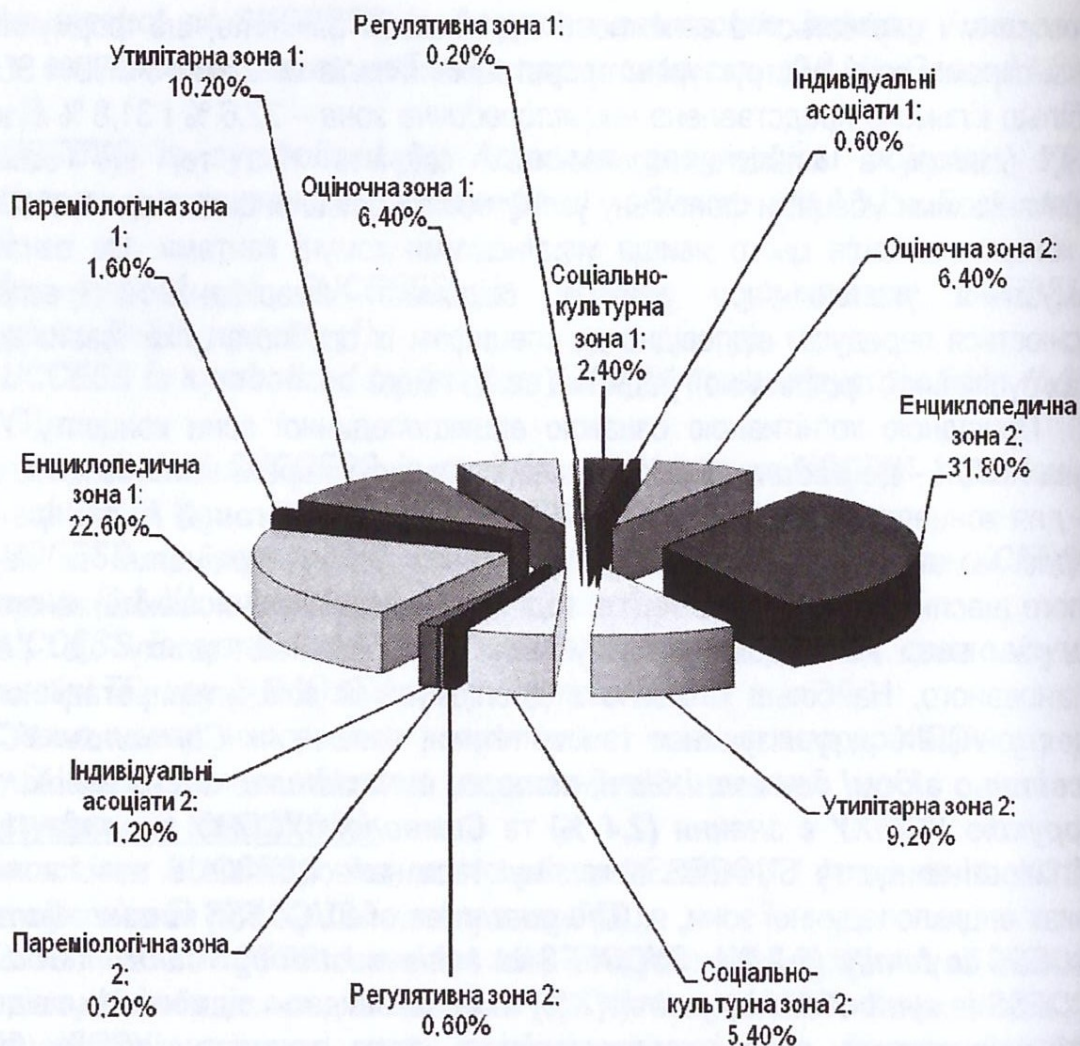
До групи індивідуальних асоціатів відносимо вербальні реакції, які відбивають суто індивідуальний, суб'єктивний досвід опитуваних і не підлягають однозначному тлумаченню, така група є приналежною до інтерпретаційного поля концепту SUCCESS, але не відноситься безпосередньо до жодної з виокремлених зон.

Індивідуальні асоціати (1,2 %) – John; no police; eager to get up in the morning; when the rice does not stick to the bottom of the rice cooker; to crush my enemies, see them driven before me, and to hear the lamentation of the women; available for the taking (1).

Отже, що загальний показник відносної кількості когнітивних ознак, які утворюють інтерпретаційне поле концепту УСПІХ, складає 44 %, тоді як відсоток асоціатів, що наповнюють досліджуване поле концепту SUCCESS, становить 54,8 %. Як видно з рис. 1., наповнення зон інтерпретаційних полів обох концептів не є

рівномірним і варіюється в залежності від кількості асоціатів, що формують склад кожної окремої зони. У структурі інтерпретаційних полів концептів УСПІХ і SUCCESS найбільш кількісно представлена *енциклопедична зона* – 22,6 % і 31,8 % відповідно. Отже, різниця в кількісних показниках свідчить про те, що осмислення американськими мовцями феномену успіху носить більш енциклопедичний характер, ніж концептуалізація цього явища українськими комунікантами. Це означає, що формування уявлень про успіх у свідомості американських респондентів здійснюється передусім відповідно до специфіки їх особистого життєвого досвіду в межах суспільної, професійної, родинної сфер тощо.

Провідною когнітивною ознакою енциклопедичної зони концепту УСПІХ є ознака **УСПІХ – це родина (3,2 %)**, тоді як найвищою за рейтингом ознакою в цьому полі для концепту SUCCESS є **SUCCESS is achieved through hardships (4,8 %)**, що дає можливість зауважити про розуміння успіху українцями як передусім вдалого щасливого сімейного життя, тоді як американці осмислюють явище успіху, перш за все, як подолання існуючих труднощів на шляху до реалізації запланованого. Найбільш кількісно в досліджуваній зоні інтерпретаційного поля концепту УСПІХ актуалізуються такі когнітивні ознаки, як **Символом УСПІХУ є всесвітньо відомі державні діячі, актори, винахідники, письменники (2,6 %)**, **Запорукою УСПІХУ є знання (2,4 %)** та **Символом УСПІХУ є влада (1,6 %)**, а особливості концепту SUCCESS експлікуються найяскравіше в таких когнітивних ознаках енциклопедичної зони, як **The guarantee of SUCCESS is education (2,4 %)**, **SUCCESS is family (2,2 %)**, **SUCCESS is achieved through faith in God (2,2 %)**, **SUCCESS is symbolized by power (2 %)** та ін. Очевидною відмінністю є відсутність в енциклопедичній зоні інтерпретаційного поля концепту УСПІХ будь-якої когнітивної ознаки, яку б формували асоціати на позначення певних релігійних конотацій українських респондентів. Цілком імовірно, що ця відмінність спричинена специфікою релігії представників зіставлюваних лінгвоспільнот, яка історично є однією з найважливіших складових загально-національної системи цінностей. Відомо, що домінуючою вірою в США традиційно вважається протестантизм, який став базою для формування національного менталітету і системи цінностей американців. Досягнення успіху в результаті тяжкої праці проголошувалося засобом служіння Богу, в той час як негаразди і поразки розглядалися як шлях до розуміння духовності індивіда [3, 5]. Протестантські релігійні осередки Північної Америки виступали за поширення освітніх закладів і наголошували на неабиякій значущості освіти для духовного розвитку особистості й для досягнення нею матеріального добробуту [2].

* зона 1 – зона інтерпретаційного поля концепту УСПІХ

** зона 2 – зона інтерпретаційного поля концепту SUCCESS

Рис.1. Структура інтерпретаційних полів концептів УСПІХ / SUCCESS в українській та американській лінгвосвідомості

З плином часу абсолютно ототожнилося служіння Богу і служіння самому собі, а релігія набула функціонального практичного характеру, однією з найважливіших її складових стало досягнення індивідом успіху [3, 5]. Православ'я й греко-католицизм, що традиційно вважаються основними національними релігіями України, завжди наголошували на гріховності земного життя людини вже від самого її народження. Вважалось, що людина з'являється на світ, щоб спокутувати свої гріхи служінням Богу і лише після смерті фізичного тіла, яке не мало права на будь-які задоволення і насолоди, душа людини здобуде спокій та умиротворення. Православна й греко-католицька віри проголошували фізичний аскетизм людини і відмову від земних задовольень в ім'я служіння Богу, засуджувався матеріальний добробут, амбіційність людини, заохочувалися її покірливість і смиренність перед проблемами і негараздами, оскільки справжнє життя чекає на людину не на Землі, а

на небі після фізичної смерті [5]. Отже, протилежне ставлення національних релігій України і США до проблеми досягнення людиною успіху виступає основною причиною відсутності в енциклопедичній зоні концепту УСПІХ когнітивних ознак релігійної спрямованості й наявності такої ознаки в досліджуваному полі концепту SUCCESS.

Варто зауважити, що більшість когнітивних ознак у складі енциклопедичних зон зіставлюваних концептів є переважно нечисленними, а часом і одиничними, що дає підстави говорити про індивідуальний характер концептуалізації успіху представниками обох лінгвокультур і про відсутність стереотипності змісту цього явища в свідомості українців та американців.

Однією з найбільш яскравих відмінних рис у зіставленні інтерпретаційних полів концептів УСПІХ і SUCCESS є амбівалентність останнього, що реалізується в низці опозитивних когнітивних ознак, як, наприклад, *SUCCESS is achieved through hardships (4,8 %) // To achieve SUCCESS is simple (0,2 %); The guarantee of SUCCESS is no drug addiction (0,2 %) // The symbol of SUCCESS is drugs (0,2 %); SUCCESS is absence of threat (1,6 %) // The symbol of SUCCESS is weapon (0,2 %); The symbol of SUCCESS is hope (0,2 %) // SUCCESS is symbolized by emptiness (0,4 %)* та ін. Амбівалентність концепту SUCCESS у наївній свідомості американців дозволяє зауважити про складність, багатоаспектність і різноманітність його онтологічної сутності. Суперечливі когнітивні ознаки в структурі досліджуваного поля концепту свідчать про відносно довгу тривалість його існування в свідомості носіїв американської лінгвокультури, про значні модифікації в його осмисленні мовцями, які продовжують відбуватися на сучасному етапі, зумовлюючи нашарування все більшої кількості різноманітних характеристик до вже доволі непростого поняттєвого змісту цього концепту. Концепт УСПІХ, як бачимо з переліку когнітивних ознак, що утворюють його інтерпретаційне поле, не є амбівалентним у свідомості носіїв української лінгвокультури.

Як видно з рис.1., схоже наповнення мають утилітарна зона інтерпретаційних полів концептів УСПІХ і SUCCESS – 10,2 % і 9,2 % відповідно. Відносні кількісні показники оціночної зони досліджуваних полів обох концептів повністю співпадають і становлять 6,4 %, що підкреслює емоційно-прагматичний аспект осмислення українською та американською мовною свідомістю феномену успіху.

Різне кількісне наповнення має соціально-культурна зона концептів УСПІХ і SUCCESS. У межах інтерпретаційного поля українського концепту вона актуалізується в 2,4 % асоціатах, тоді як в межах американського – 5,4 %. Це свідчить про те, що етнонаціональне забарвлення конотацій американських мовців при наданні реакції на стимул *success* є значно яскравішим, ніж україномовних респондентів. До того ж, на сучасному етапі Україна та її національні здобутки, очевино, не розглядаються респондентами як успішні, оскільки нараховується низка національно-маркованих асоціатів енциклопедичної зони, що сьосуються інших етноспільнот (**Біл Гейтс (5); Юлій Цезар; Маргарет Тетчер; принцеса Діана; Генрі Форд; Брук Девіс; Рокфеллер; Джоан Роулінг** та ін.), виступаючи при цьому символами успіху для носіїв саме української лінгвокультури. На противагу українцям, носії американської лінгвокультури вважають успішними свої національні

досягнення, що відбито в таких когнітивних ознаках соціально-культурної зони, як ***The symbols of SUCCESS are famous American figures in cinematography, science, politics and social life (2,6 %), The symbol of SUCCESS is dollar (1 %), The symbol of SUCCESS is American automobile industry (0,4 %)*** та ін. Варто зауважити, що цю зону утворюють виключно американські національно-марковані асоціати, а загальний перелік одержаних в результаті психолінгвістичного експерименту вербальних реакцій не містить одиниць, котрі б ідентифікували інші етнокультурні спільноти, що, безумовно, свідчить про високий рівень національної самосвідомості американських респондентів, надзвичайний патріотизм і гордість за свою країну та її здобутки.

Нечітко вираженими є регулятивна і пареміологічна зони інтерпретаційних полів концептів УСПІХ і SUCCESS – 0,2 % і 0,6 % та 1,6 % і 0,2 % відповідно. Це пов'язано з переосмисленням цінностей мовцями обох лінгвокультур через глобальні зміни в світовій економіці та політиці, відсутності чітких згуртованих уявлень респондентів про правила і настанови, якими треба керуватися в сфері, що охоплюють концепти УСПІХ і SUCCESS. Такі відсоткові показники свідчать про незначну актуальність паремій для сучасного розуміння українцями явища успіху і про їхню неактуальність для осмислення досліджуваного феномену представниками американської лінгвокультури.

У перспективі цієї наукової розвідки вбачаємо подальший зіставний аналіз інтерпретаційних полів концепту УСПІХ із залученням психолінгвістичного матеріалу інших мовних культур. Доцільним видається описання змісту досліджуваного концепту в термінах ядра і периферії, а також моделювання концепту УСПІХ у мовній свідомості представників різноманітних лінгвокультур на основі виявлених когнітивних ознак.

Література

1. Тарасенко В. В. Концепты “жизнь” и “смерть” в системе языка и сознания разноязычных носителей : автореф. дис. ... канд. филол. наук / В. В. Тарасенко. – Кемерово, 2008. – 17 с.
2. Опарин А. А. Религии мира и Библия [Электронный ресурс] / А. А. Опарин / Религия и развитие государств. Есть ли связь? Протестантизм в Северной Америке и Европе. – Часть II. – Глава 6. – Режим доступа : <http://nauka.bible.com.ua/religion/rel2-06.htm>.
3. Паршина Н. Д. Лингвокультурологическое поле концепта “успех” в американском варианте английского языка : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Н. Д. Паршина. – Москва, 2007. – 16 с.
4. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М. : АСТ : Восток-Запад, 2007. – 314 с.
5. Ральченко О. Г. Есхатологічне світоставлення в християнській традиції : релігієзнавчий аспект [Електронний ресурс] / О. Г. Ральченко. – Режим доступу : http://ntsaphil.univ.kiev.ua/web/pages/key_fut_files/key_future_texts/Ralchenko.pdf.

Анотація

У статті пропонується порівняльний опис інтерпретаційних полів концептів “УСПІХ”/“SUCCESS” у мовній свідомості носіїв української та американської комунікативних культур на основі результатів психолінгвістичного експерименту. За допомогою аналізу сформованих когнітивних ознак інтерпретаційних полів досліджуваних концептів, пропонується також розгляд специфіки концептуалізації представниками обох культур явища успіху.

Ключові слова: психолінгвістичний експеримент, когнітивні ознаки, інтерпретаційне поле, зона, мовна свідомість.

Аннотация

В статье предлагается сопоставительное описание интерпретационных полей концептов “УСПІХ”/“SUCCESS” в языковом сознании носителей украинской и американской коммуникативных культур на основе результатов психолингвистического эксперимента. Посредством анализа сформированных когнитивных признаков интерпретационных полей исследуемых концептов предлагается рассмотрение специфики концептуализации представителями обеих культур явления успеха.

Ключевые слова: психолингвистический эксперимент, когнитивные признаки, интерпретационное поле, зона, языковое сознание.

Summary

The contrastive description of the interpretative zones of the concepts “УСПІХ”/“SUCCESS” in the linguistic conscience of the bearers of Ukrainian and American communicative cultures on the basis of the psycholinguistic experiment results is given in the article. Through analyzing the obtained cognitive signs of the interpretative zones of the concepts under consideration, possible speculations of the success phenomenon conceptualization by the representatives of both cultures are also discussed.

Keywords: psycholinguistic experiment, cognitive signs, interpretative zone, area, linguistic conscience.

УДК 81'271(09)

Балабан О.О.,
кандидат філологічних наук,
Маріупольський державний
гуманітарний університет

ДИСКУРС-ТЕОРІЇ І ДИСКУРС-АНАЛІЗ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Проблема дискурсу була закладена ще Ф. де Соссюром у дихотомії “мова – мовлення”, “яка визнається чи не найбільшим досягненням лінгвістики ХХ ст.” [15, 47]. Оскільки для попередніх течій мова, що використовується в конкретній ситуації, вважалась досить довільним об’єктом, щоб судити про структуру, то, в основному, ідеї про аналіз мовленнєвих актів стали базовими для зарубіжних структуралістів.

Завданнями даної статті є: 1) аналіз останніх досягнень з дискурсології у вітчизняному мовознавстві; 2) аналіз існуючих дискурс-теорій; 3) визначення подальших перспектив дискурс-аналізу.

На цей час спостерігається великий інтерес до проблематики дискурсу в українському мовознавстві. Можна говорити про наявність “буму” досліджень в галузі дискурсології. Слід зазначити, що переважна більшість робіт присвячена дослідженням окремих різновидів дискурсу, а саме:

- історичному (Т.Ю. Бледних [2]);
- літературному (Р.А. Бубняк [5], Н.А. Малинська [16], О.П. Онуфрієнко [18]);